

ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍ

ՎԻՐԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՆՑ ՑԱԻԻ. Երբ ներքին բժշկութիւնն անդօր է մնում, ստիպուած են լինում դիմել վերահատութեան՝ ընացնելու և գիտակցութիւնը թմրացնելու այլ և այլ միջոցներով, որի համար ծառայում են գլխաւորապէս քլորոֆորմը և եթերը: Բայց այս միջոցները, որքան էլ արդի տեխնիկան կատարելագործած լինի, քիչ թէ շատ վնասակար հետեանքներ ունին և առհասարակ անվտանգ չեն:

Այս պատճառով բժիշկները վաղուց ի վեր այնպիսի միջոց էին որոնում դոնել, որ անդամահատութիւնը անզգալի լինի հիւանդի համար, առանց զրկելու նորան գիտակցութիւնից: Բերլինի բժիշկ Շլէյխին յաջողեց գտնել միջոց, որով շատ ղէպքերում առանց ցաւ պատճառելու կարելի էր լինում վերահատութիւն կատարել՝ յայտնի դեղային խառնուրդով. այս լուծուածքը սրսկում են կաշուի տակ, ուր որ պէտք է վիրահատել: Միաժամանակ առաջ են բերում կատարեալ անզգայացում կօկաինով, որ շարունակւում է նոյն իսկ երկարատեւ վիրահատութեանց ժամանակ: Անզգայացումը ուժեղացնում է նոյնպէս արիւնը հեռացնելով վիրահատելի տեղից: Արիւնից ազատ տեղը ուղացնում է կօկաինի ծծուելը և սորանով պակասեցնում նորա թունաւոր ազդեցութիւնը: Տեղական անզգայացման փորձերը հետաքրքրական հետեանքների են հասցրել, որ մարմնի մէջ կաշին աւելի զգայուն գործարան է, քան խորը գտնուած հիւսուածքներ: Այսպիսով՝ կտնարքի վիրահատութիւնը դրեթէ անցաւ է անցնում: Կարելի է կտրուել, ծակծրկել և ճխտել ստամոքան ու աղիքները, առանց զգացողութիւն առաջ բերելու: Սորա հակառակ հիւսուածքների և ներքին մասերի զրգուովը խիստ ցաւաւոր է լինում, այնպէս որ փորի ներքը անկարելի է այդ եղանակով անդամահատել:

Նշանաւոր յաջողութիւն ունեցաւ առանց ցաւի վիրահատութեան, այսինքն առանց գիտակցութիւնից զրկելու ղէպքում մէջքի ուղեղում անզգայացնող դեղ սրսկելու եղանակը,

որ գտան գերմանացի գիտնականներ՝ Կվինկէն և Քիլը, Իսկ Բիրը առաջին անգամ Բժննում սրսկեց մէջքի ուղեղի խողովակում կօկախն առանց որևէ վնաս պատճառելու և բոլորովին կատարելագործեց այդ եղանակը: Այժմ կարելի է առանց ցաւի շատ վիրահատութիւններ կատարել ուղիղ աղիքում, իջուածքներում և այլն, բոլորն էլ Բիրի շնորհիւ: Մէջը ծակ ասեղով թեթեւ ծակելով ողնուղեղը, որ գրեթէ ցաւ էլ չէ պատճառում, ծակից դուրս է գալիս ողնուղեղի հիւթը, իսկ բժշկը ներսրսկում է ստօլախը: Մի քանի րոպէից հիւանդն զգում է, որ ծնկները դնջանում են, իսկ 10 րոպէից արդէն բոլորովին անզգայանում է և չէ կարողանում ոտները շարժել: Մէջքի ուղեղի անզգայութիւնը առաջ է բերում ազդելով նեարդերի վերայ, որոնք դուրս են գալիս ողնուղեղից և տարածւում մարմնի ամեն կողմ: Բայց առ այժմ այս եղանակը չէ կարելի գործադրել մարմնի վերին մասերի համար:

Այս եղանակով վիրահատելը այնքան յարմար միջոց է, որ ինչպէս բաշասիրտ հիւանդը, այնպէս էլ թուլանհարդը, միակերպ չեն զգում ցաւ, և շատ հիւանդներ նոյն իսկ երկարատեւ վիրահատութիւնից յետոյ դեռ անհամբերութեամբ հարց են տալիս՝ թէ երբ պէտք է սկսուի վիրահատութիւնը:

ՕՐ. ՆՈՒԱՐԴ ԱՂԱՆԵԱՆՅ